

Priloge: vsaki številki
je priložen en listek
za vsako leto 1.4—
za prvi leto 2.—
za tretje leto 1.—

Prebravnice se pošiljajo
srednjo v tiskarni
na Cesta, kmetiče
št. 10. I. List se
pošilja do odpora.

Redakcijski kabinet, ki
izdaja časnik do-
življe, ni bil po-
sreben s svojimi

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Prebravnice št. 100
se v tiskarni in po
gospodu Novak-a na
velikem trgu po 10 s.

Prebravnice se ne
plačajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za ostanila se plačuje
od avtorne vrednote,
če se natisne enkrat
po 15 s., dvakrat 30 s.,
trikrat 35 s.

Prebravnice se sprejemajo
do srede oktobra.

Štev. 38

V Mariboru, dne 22. septembra 1904.

Tečaj XXXVIII.

Naša zmaga.

Volitve v torek prinesle so nam spodnještajerskim Slovincem sijajno zmago, Nemcem in »Štajerčevim« nemškutarjem pa veliki poraz. Posebno sijajna bila je naša zmaga v celjsko-slovenjgraškem okraju, kjer je dobil slovenski kandidat Ferdo Roš ogromno število 10.286, social. demokrat Mlaker pa le 2195 glasov, dočim si Nemci in nemškutarji niti na volišče niso upali. To je pač za celjske Nemce, kateri se toliko radi bahajo s svojo nemško močjo in toliko pisarijo o veliki priljubljenosti »Štajerca« med slovenskimi kmeti, zares velika blamaža. Še hujšo blamažo pa so doživeli združeni nemci in »Štajerčevi« nemškutarji v ptujsko-brežiškem okraju, kjer je zmagal sloven. kandidat dvor. svetnik dr. Floj z 13.376 glasovi, dočim je dobil kandidat združenih Nemcev in »Štajerčevih« nemškutarjev le 5363 glasov. Torej ves trud »očeta« Orniga in njegovega nemškutarskega sinčka »Štajerca« je bil zastonj! Na tisoče reklamnih plakatov za Wratschkota so razposlali Nemci med kmete, na tisoče izstisov »Štajerca« razdelili so brezplačno po občinah, »nemški« gospodarji so vlekli svoje slovenske hlapce in delavce s silo na volišče, »Štajerčevi« nemškutarji so letali kot stekli psi okoli poštenih slovenskih volilcev ter jih skušali pridobiti za nemškega kandidata. »Štajerc« je že celi mesec raztezal svoje umazane čeljusti ter blatil na najnesramnejši način naše vrle slovenske voditelje ter našega dičnega poslanca g. dr. Floja.

Pa, kakor smo že rekli, vse je bilo za-

man. Vrij in zavedni slovenski kmetje volilnega okrožja Ptuj-Brežice-Ormož-Ptuj-Ljutomer Gor. Radgona-Št. Lenart-Rogatec-Šmarje-Kozje dali so pri volitvah v torek združenim Nemcem in nemškutarjem zaslužen odgovor ter jih pošteno vrgli ob tla. Trinajst tisoč samih vrlih in narodno zavednih Slovencev je pokazalo v torek Nemcem in »Štajerčevim« nemškutarjem, da si ne dajo od privandranih Nemcev in nemškutarskih »Štajerčijancev« zapovedovati, da hočejo z vsemi močmi braniti svojo domovino, svoj ljubljani slovenski jezik proti ponemčevanju ter se do zadnjega bojevati za svoje narodne pravice, da hočejo biti na lastni zemlji lastni gospodarji!

A tudi v mariborskem okraju je izid volitev Nemce jako neprijetno presenetil. Računali so na gotovo zmago nemškega kandidata Štgerja že pri prvi volitvi. Pa so se jako motili. V mariborsko-radgonskem okraju, kjer so se Nemci že čutili kot edine gospodarje, pridejo Nemci v ožjo volitev s kršćansko-socialnem kandidatom župnikom Lopičem! Toraj še tudi tukaj v tem okraju ni nemška zmaga gotova. Ako bi bili Slovenci le malo bolj agitirali, bil bi lahko slovenski kandidat Thaler zmagal, kateri je brez vse agitacije dobil vendar znatno število 3743 glasov. Mariborski okraj se torej vendar ni tako nemški, kakor bi nekateri nemški gospodje radi imeli.

Sadjarjem v pomislek.

Letošnje leto nas je Bog obilno blagoslovil s sadjem, nekako v nadomestek za to,

ker bo zrnja in vina malo. Le to je žalostno poslušati, kako kmetje tožijo, da imajo jabolka tako nizke cene. So bila leta, v katerih je bilo še več jabolk od letos, pa so imela višjo ceno. Glavni vzrok tem neugodnim razmeram mora tičati v tem, ker so se nemški kupci, ki prihajajo k nam, še bolj zjedini, dogovorili med seboj ter določili ceno jabolkam, kakor se jim je zljubilo; domačih, slovenskih kupcev, ki bi jim spodnesli tla, pa nimamo. To je vendar nečuvstvo! Za kg vukov-vučec plačajo usnarji 6 kr., mešana jabolka pa se plačujejo po 3—5 kr. Krivi so si kmetje dostikrat sami vsled svoje nesloge, ker niso jedini, se ne dogovore med seboj, pod katero ceno hočejo prodajati jabolka; da bi kmetje enkrat delali ceno in ne kupci. Včasih se kateri reče: tako jih pa ne prodam, rajši jih stolčem; pa pri prvi priliki jih zapelje h kupecu; drugim seveda potem nič ne preostane, nego jih tudi tako prodati. Večkrat je tudi krivo pomanjkanje, ker kmet potrebuje nujno denarja.

Da so jabolka po ceni, pride potem še drugo zlo. Ti Nemci dostikrat niso možbeseda, ker niti ne plačajo toliko, kolikor so obljubili. Tiste nemške zvestobe, s katero se radi ponašajo, pri teh kupcih ni najti. Vem letos za slučaj, da je obljubil siromaku za jerbas jabolk 80 kr., plačal pa jih je po 65 kr. Pri nas je pogodba nekaj svetega; če se zmenita dva za kako reč, skleneta radi nje pogodbo in si sežeta v roke, Bog ne daj, da bi kateri ne izpolnil natančno pogojev, ki so bili dogovorjeni v pogodbi. Zdaj pa pridejo verolomni kupci drug za drugim ter odtrgavajo

Listek.

Slabi časniki.

Spisal J. M. Alkmejev.

(Konec.)

Potrdil je to s prisego. To laž je tudi razodel nekaterim sovaščanom, župnikovim nasprotnikom, toda ti, mesto da bi ga naznanili oblasti, so bili tega silno veseli in so še ti sami zvrnili vso krivdo na župnika.

Ta se je zastonj zagovarjal in opravičeval, prisega je govorila zoper njega in zaprla so ga.

Hej, kakšen vrišč so zagnali nasprotniki, vsi časopisi so pisali o tem.

Ali kazen božja dobiti vsakega, tako je tudi Jožefa. — Nekoč se je v pijanosti izdal, da je ukradel denar, in takoj je bil ovađen in zaprt, z njim pa tudi nekaj drugih vaščanov, ki so po krivem dolžili župnika.

Gospod župnik je bil seveda takoj oproščen, ali vse te krivice so ga tako potle, da je hudo zbolel in umrl. Ali pomislite, v svoji oroiki je zapustil naši fari, ki mu je prizadela toliko žalost in nesrečo, zapustil je ogromno svoto prihranjenega, sebi odtrganega denarja; tudi svojemu bratu je prisodil toliko, da smo ga šteli takoj med najbogatejše.

Pomislite, gospod moj, toliko je pretrpel od nas blagi župnik, ali vendar nas je tako ljubil, ljubil nas svoje sovražnike. Kako lepo se je držal v tem oziru Kristusovih besed. Vprašam vas, more li kdo drugi tako lepo ravnati, kakor le katoliški duhoven.

Tako je sklenil svojo pripoved Lenič in ravno sem hotel nekaj reči, ko se je hipoma vstavil in dejal: »No, in mogoče vas bo mikalo izvedeti, kdo je njegov brat?«

»Da, da«, odvrnil sem hitro.

»Jaz sem, jaz«, dejal je bolj tiho Lenič.

»Vi?« začudil sem se jaz in meril od nog do glave postaranega moža.

»Da, jaz. Zapri sem bil potem nekaj let in ko sem bil zopet svoboden, opomogel sem si z denarjem svojega preganjanega brata. Moj Bog, vi se veste, kako mi je hudo pri srcu, kadar se spomnim tistih dogodkov. Toda menda mi bo odpuščeno.«

In zjokal se je Lenič pri teh besedah, jaz sem bil ganjen od tega pripovedovanja in nisem vedel, kako bi tolažil starca.

Tisti hip prišel je mimo grobar.

»No, France«, vstavil ga je Lenič, »temu gospodu tu sem povedal vso dogodbo z ranjnim gospodom župnikom. Kaj ne, France, to je vse resnično?«

»Tako in nikakor drugače. Le verjemite mu, kar vam je povedal. Sicer nisem slišal,

kako vam je pripovedoval, ali vem, da se lagal ni«, odvrnil je grobar.

»Oh, saj ti veš, kako je bilo, srečen pa si ti, ki si bil ta čas na župnikovi strani.«

»Da, to je res, da sem lahko vesel, jaz nimam pekoče vesti.«

In ker sta me tu ravno vstavila, menda ne boste hudi, mladi gospod, da vam povem nekaj. Spoznali ste iz te povesti lahko: Nikdar ne preganjati duhovnikov. Duhovniki so naš največji blagor, ker skrbje za dušno in telesno našo korist. Oni so božji namestniki in njih ravnanje je vselej pravo. In da se človek proti temu ne pregreši, mora se varovati. Pred vsem se mora ogibati slabih in pogubnih časopisov, ki zabavljajo čez duhovne in čez sveto vero, ne da bi pomislili, koliko koristi to dvoje človeštvu.

Sveta vera je naša tolažba, naša luč in pot, po kateri pridemo v večno življenje. In na to pot napeljujejo nas duhovniki in zatorej jih moramo ljubiti in se jim pokoriti.

Poglejte, toliko krivico je storila naša fara prejšnjemu gospodu župniku, ali vendar ji je ta zapustil v oporoki obilo denarja, da si je mogla zidati šolo, kupiti brizgalnico za ogenj in preskrbeti občinske reveže.

Poglejte, tolika ljubezen!

»Da, prav govoriš«, pritrdil mu je Lenič. Grobar pa se je obrnil k meni in rekel:

plačo. Če kaj kmet reče, tedaj pa ga še sramoti. Kmet pa rad pozabi na krivico, ki se mu je zgodila, in pri prihodnji priliki je zopet pripravljen ravno tistemu dati svoja jabolka. Takim neprilikom se lahko kmet izogne. Pri vsaki pogodbi ali kupčiji s temi kupčevalci je najboljša, da se pokličete dve priči, da slišita pogodbo. Če mu kupec noče izplačati domenjane vsote (kar bi pa v takem slučaju premislil storiti) lahko gre kupca tožit. Brez prič pa ni upanja, da bi se kaj doseglo. Proti takim ljudem je treba postopati sodnijskim potom in ne se ga ustrašiti. Še napitnino, če jo je obljubil, mora plačati, tudi ona spada v pogodbo. Sadjereje! toraj rabite pamet in bodite oprezni, zavarujte se s pričami. Kupec mora kupiti jabolka, če je obljubil in sicer na vago, če je obljubil tako, na mero po posodah, če je bila pogodba taka; on mora toliko dati, kolikor jo obljubil za jednoto. Ne bavite se s temi kupci čez mero! Nič več ne boste dobili od njega, če mu nosite pijačo in mu pripravljate dobre južine. Tudi tedaj niste varni pred njegovo zvitostjo. Ne mislite, da so to že največji gospodje, ker imajo denar in govorijo nemški jezik, ki je vam nerazumljiv; če bi vi tako dolgo hodili in barantali po Nemškem, bi znali nemško, oni pa se še niso naučili slovenščine, ampak še potrebujejo mešetarjev, posredovalcev.

Zdaj pa še tem mešetarjem nekaj besed v prevdarek. Vi si delate kot kupčijski pomagati in tolmači groš, dobro živite zraven gospoda Nemca, pijača, vina, zmiraj dovolj. Pa ali bo ta zaslužek imel svoj blagoslov, če gledate bolj nato, koliko bi se nabralo vašemu gospodu denarja, vam pa postranskega zaslužka, ne da bi prevdarili, je li to tudi vedno po vaši vesti. Pomislite z vašimi rojaki ste vedno skupaj, z jabolčnim trgovcem pa občujete vsaki dve leti po dva meseca, pa se vendar hočete temu prikupiti seveda na račun in škodo svojih znancev kmetov. Glejte mešetarji, da za naprej ne boste na slabem glasu, češ, da pripomrete tudi vi, da kmet, in če je tudi vaš sosed, ne dobi za jabolka denarja, ki mu gre. Ne pijača in dobro življenje, ne nagrade vas ne smejo premotiti, da bi zapustili pot pravice do kmeta trpina, ki vam je bližji od Nemca po narodnosti in po stanu. Vaša skrb bodi, da bo kmet prodal svoje pridelke drago in na pravično mero. Zapustite kupca, ki ni natančen plačevalec.

Rusko-japonska vojna.

Na suhem.

Odločitve na mandžurijskem bojišču še ni. Rusi so se redno umikali. Sedaj pa se odpočivajo ruski in japonski vojaki, da skoro zopet stopijo smrti pred obličje. Nikjer niso baje o položaju v japonskem glavnem taborišču tako dobro obveščeni, kakor v Ameriki in če sedaj od ondi poročajo, da večjih bojev pred koncem septembra ne bo, je to poročilo pač uvažanja vredno. Kretanje čet

»Tako je, gospod, mladi ste in ne poznate sveta še dobro. Toda zapomnite si moje besede. Veliko nasprotnikov ima sveta cerkev in njeni duhovniki, ali pogubili je ne bodo. Mi kmetje smo še vedno dobri katoličani in vemo, da duhovnik skrbi za naš blagor in ne kričači po tistih umazanih časopisih. Veste, slab časnik je za krščanskega človeka kakor slana za cvetlice. Poglejte, Leniča je takrat tisto slabo berilo tako podivjalo, da se je toliko pregrešil proti župniku in to proti svojemu lastnemu bratu. S slabimi, brezvernimi časopisi proč, ker oni so polni laži in hinavščine.

Tedaj pa z Bogom, ohranite moje besede v srcu. — Tako je rekel grobar in se poslovil, midva z Leničem pa sva odšla s pokopališča na njegov dom, kjer sem ostal do pozne noči.

bo sedaj še bolj otežkočeno, ker sedaj v Mandžuriji silno dežuje. Obe armadi čakata sedaj pojačeni. Japonci so imeli pri Ljaojanu silne izgube, in maršal Ojama je prosil vojne ministra v Tokiu za nove čete. Minister je odgovoril, da pošlje do konca tekočega meseca v Mandžurijo stotisoč novih vojakov in 225 topov. Tudi ta vest govori za to, da pred koncem meseca septembra ni pričakovati na mandžurijskem bojišču večjih dogodkov. Če ima tudi baje Japonska še dovolj moči, da pošlje še precej vojakov na bojišče, je vprašanje, če bo imela dovolj častnikov. O položaju na bojišču poroča nemški polkovnik Gaedke: V ruskem taboru imajo najboljše upanje. Japonci niso motili ruskega umikanja, ker ga niso mogli ter so japonske izgube večje, kot so naznanili. Sedaj prodirajo Japonci na vzhodu ter se izogibajo ravnine. Rusi so pred Ljaojanom in Jantajem odšli nepremagani. Odhod Kuropatkinov iz Ljaojana se je vršil vzorno. Kuroki je bil celo v veliki nevarnosti, iz katere ga je rešila le prenatelnost neke ruske divizije. Še danes niso pri Ljaojanu pokopana vsa trupla. Bojna sila ruska na jugu in vzhodu ni oslabiljena. Torej pri Ljaojanu ni bilo odločilne bitke.

Iz Tokia se poroča: Maršal Ojama je dobil povelja, da zopet prične z prodiranjem, kakor hitro bodo čete za to sposobne.

Rusi so še vedno gospodarji ceste Mukden-Simmintin. Svoje desno krilo čuvajo s celim desnim armadnim korom na desnem bregu reke Hun. Japonci vedno izkrcavajo pomožne čete v Njučvanu ter pošiljajo zimske zaloge ter orožje po reki Ljao. Da Japonci ne prodirajo, se dá razlagati vsled njihovih velikanskih izgub ter pomanjkanja streliva. Rusi so se jako hitro opomogli od zadnjih bitk.

Japonci začnejo zopet prodirati.

Vsled povelja iz Tokia so začeli Japonci zopet prodirati. Iz Mukdena prihajajo poročila, da prodirajo Japonci na obeh krilih od vztoka, jugovztoka in jugozapada. Ruske predstraže so v dotiki z Japonci, ki se nahajajo južnovzhodno od Mukdena. Skoraj vsak dan se vrše male praske. Mnogo znamenj kaže, da pride blizu Mukdena do bitke. Ruske čete so zasedle vse bližnje vasi. Na tisoče beguncev prihaja v mesto. Kitajci se pritožujejo o strogosti Japoncev.

Zadnje japonske vojne sile.

Japonci so sklicali zadnje svoje sile pod orožje namreč črno vojno, h kateri spadajo močje od 32 do 40 let. To govori jasneje o japonskih stiskah kot trdovratni molk njihovih generalov. Prvotno Japonska sploh ni mislila, da bo k temu koraku prisiljena. Po prvih večjih izgubah je sicer začela računati tudi na to skrajno sredstvo, a v načrtu je imela, da se črna vojna skliče še le prihodnjo spomlad. Zadnji čas pa so imeli Japonci pred Port Arturjem in v Mandžuriji tako velikanske izgube, da jim ni drugega preostalo, kakor se zateči k temu skrajnemu sredstvu. Japonska skrbno prikriva izgube, posebno smrt častnikov pred Port Arturjem, da se prebivalstvo ne vznemiri. Medtem ko Ruska še niti ni mobilizirala svoje armade, mora že Japonska sklicati črno vojno. Zbira že torej zadnje moči. Če tudi te ne bodo imele boljšega uspeha, potem bo sledil grozovit poraz.

Port Artur.

Kakor poročajo Kitajci, so začeli Japonci utrjevati hrib Samson ter so položili mine pod hrib. Proti Port Arturju delajo močne utrdbe ter dovajajo o noči topove. Japonci še vedno napadajo trdnjavo, toda dozda si še niso priloževali nobene nove utrdbe. Kako pogumna in jaka da je posadka, dokazuje izpad, katerega je naredil oddelek Rusov. Posrečilo se jim je, potisniti Japonce iz njihovih postojank ob vodovodni črti. Dne 3. septem. so Japonci izstrelili v trdnjavo okoli 300 granat. Dne 14. t. mes. so streljali dve uri v trdnjavo. Utrdbe niso nič poškodovane, pač pa so nekatere hiše v novem delu mesta porušene. Angleške vesti pravijo, da se bo

Port Artur držal še tri mesece. Neki kodanjski list je priobčil pismo nekega Danca iz Port Arturja pred 16. avg. Pisec pravi, da ne obžaluje, ker je ostal v trdnjavi, zakaj kaj tako velikanskega bi pač ne mogel več doživeti. Dan in noč se vedno kaj zgodi, in življenje je tako zanimivo, da je človeku žal, ker mora na dan nekoliko ur prespati. General Steselj je izdal ukaz, naj bi vse moške osebe v Port Arturju iz ljubezni do cara in domovine storile, kolikor jim je mogoče. General takorekoč nikoli ne spi. Povsod ga srečavajo, vedno svežega in veselega. »Saj se vrši vse prekrasno«, pravi, in prav ima. Japonci nas pač lahko iztrdajo, toda trajalo bo še pol leta. Moke, čaja in streljiva imamo odveč, zato pa imamo le malo konzerv in cigaret. Japonci so vražji ljudje. Včasih stojijo v najhujšem ognju popolnoma mirno ter se dajo kositi, čisto mladi ljudje 17 do 18 let stari. Posebno grozno je gledati, kadar se razlete naše mine, tedaj se nebo za trenotek potemni s človeškimi trupli. Tisoče min je podloženih; kako se boče Japoncem godilo, ko uvedejo zaključne boje? Tukajšnji častniki so prepričani, da so Japonci dosedaj zgubili najmanj 35.000 mož. Danes je približno 3000 inženirjev in delavcev popravljal »Retvizana« »Sebastopola« in »Pobjedo«, ki so vsi hudo preluknjani. To se izvršuje hitro, ker imajo rezervnih delov v izobilju. Naša posadka šteje 31.000 mož brez mornarjev.

Politični ogled.

Zasedanje deželnega zbora. Deželni zbor štajerski bo sklican k zasedanji dne 26. sept. Istega se bodo udeležili še poslanci iz nove IV. skupine. Naloga istega bo, odobriti proračun za prihodnje leto. Naši poslanci se bodo odločno potegovali za pravice in koristi slovenskega kmeta!

Jugoslovansko cesarstvo. Ogrski listi ostro napajo načelnika našega generalnega štaba izm. barona Becka ter pripovedujejo sledeče: Pred kratkim se je Baron Beck v nekem razgovoru izrazil jako neugodno o Mažarih in ko so mu pripomnili, da so Mažari edini narod v Avstriji, ki ne teži iz Avstrije in na katerega se torej habsburška rodbina edino lahko opira, je dejal baron Beck: »Mažari niso zvesti in ako bodo svoje sebično stremljenje nadaljevali, bomo ustanovili jugoslovansko cesarstvo in potem bo konec samostojne Ogrske.« Edino zdravilo za mažarski napuh!

Dalmacija. Kaj si vse že upajo naši nemški uradniki, nam je v dokaz deželni predsednik baron Handl, ki se je izrazil proti svojim podložnim hrvaškim uradnikom, da Dalmatince sploh nima časti in da ne more dati častne besede. Zaradi tega so se uradniki pritožili ter je odredil ministerski predsednik uradno preiskavo. Preiskava se bo zopet vlekla dolgo časa in nazadnje bo cela zadeva zaspala. Deželni namestnik pa bo še dobil kak red zato ker je žalil Slovane. Taka pravica vlada v Avstriji!

100letnica srbske vstaje. Letos je minulo sto let, odkar je hrabri Jurij Petrovič (Karagjorgje) vzdignil zastavo, pod katero so se zbrali hrabri Srbi, da preženejo krvoločnega Turka iz dežele. Od l. 1804 do l. 1813 je vodil hrabri hajduk svoje zveste pristaše v bojih proti Turkom. Srbski župani (vojvode) so ga izvolili za poglavarja vstaje. Uspešno se je bojeval proti Turkom ter jih večkrat pošteno naklestil, tako, da se je polastil Turkov nepopisen strah, če so le slišali ime: »Karagjorgje«. Toda cesar ni premagala vsa turška sila, uničila je domača nesloga. Več mogočnih vojvod, med njimi Milan Obrenovič, so začeli rovatiti proti Karagjorgju, ki je sicer ta punt udusil, toda prejšnje zmagovitosti ni bilo več. Vsled te nesloge so Turki zopet udrl v deželo ter jo zavzeli. Karagjorgje je zbežal na avstrijska tla. Na to se je postavil na čelo vstaskemu gibanju Obrenovič, kateri